

EITEM AR YR AGENDA: 13

AWDURDOD TÂN AC ACHUB GOGLEDD CYMRU

18 Mawrth 2013

Dangosyddion Darbodus, Strategaeth Rheoli'r Trysorlys, y Strategaeth Fuddsoddi a Pholisi Darpariaeth Isafswm Refeniw

Adroddiad gan Ken Finch, Trysorydd

DIBEN YR ADRODDIAD

- 1 Cyflwyno'r Dangosyddion Darbodus, Strategaeth Rheoli'r Trysorlys, y Strategaeth Fuddsoddi a Pholisi Darpariaeth Isafswm Refeniw ar gyfer 2013/14 i'r Aelodau.
- 2 Cyflwynwyd yr adroddiad hwn i'r Pwyllgor Archwilio ar 28 Ionawr 2013 er mwyn i'r Aelodau gael adolygu'r cynnwys cyn ei gyflwyno i'r Awdurdod Tân ac Achub.

BARN Y PWYLLGOR ARCHWILIO

- 3 Holodd y Pwyllgor Archwilio pam fod cynnydd rhagamcanol mewn gwariant cyfalaf rhwng 2013/14 a 2015/16, ac am fforddiadwyedd y rhaglen. Yn dilyn esboniad ar lafar, argymhellwyd cynnwys gwybodaeth yn yr adroddiad i'r Awdurdod Tân ac Achub i esbonio lefel y gwariant. Mae manylion y rhaglen a gymeradwywyd gan yr Awdurdod wedi eu cynnwys yn Atodiad E ynghyd ag esboniad ynghylch lefelau'r gwariant.
- 4 Bu'r Aelodau'n trafod y posibilrwydd y gallai cyfraddau llog godi petai'r DU yn colli eu graddiad sofran A driphlyg, a ph'un ai oes gan yr Awdurdod gynllun wrth gefn. Dywedodd Cadeirydd y Pwyllgor Archwilio ei bod yn bwysig cael sicrwydd y gallai'r Awdurdod reoli ei ad-daliadau petai cyfraddau llog yn codi, ac os oes angen fod cronfa'n cael ei neilltuo i ymorol am gostau ychwanegol posibl. Ym mharagraff 8 isod, ceir asesiad o effaith codiad yn y cyfraddau llog, a chynhwyswyd y canfyddiadau fel rhan o'r argymhellion.

GWYBODAETH

- 5 Cyflwynwyd cyllideb ddrafft 2013/14 i'r Aelodau i'w chymeradwyo ar 19 Rhagfyr 2012. Mae'r Dangosyddion Darbodus a Strategaeth Rheoli'r Trysorlys wedi eu paratoi gan ddefnyddio'r data perthnasol a oedd yn y cyllidebau refeniw a chyfalaf a gymeradwywyd gan yr Aelodau.
- 6 Mae'r adroddiad hwn yn dangos y Dangosyddion Darbodus ar gyfer 2013/14 i 2015/16, ac mae'n amlinellu'r strategaeth i'w dilyn mewn perthynas â benthycu a buddsoddi arian yr Awdurdod ar gyfer blwyddyn ariannol 2013/14. Mae'r adroddiad hefyd yn nodi'r cynigion ar gyfer polisi'r Awdurdod ynghylch Darpariaeth Isafswm Refeniw ar gyfer 2013/14. Mae'r papurau amgaeedig yn amlinellu:-
- (i) rhestr o ddangosyddion darbodus sydd eu hangen gan God Darbodus CIPFA ar gyfer Cyllid Cyfalaf mewn Awdurdodau Lleol (Atodiad A);
 - (ii) Strategaeth Rheoli'r Trysorlys yn amlinellu'r strategaeth i'w dilyn o ran benthycu tymor byr a hirdymor ar gyfer 2013/14 yn unol â Chod Ymarfer CIPFA ar gyfer Rheoli'r Trysorlys (Atodiad B);
 - (iii) y strategaeth i'w dilyn o ran buddsoddi cronfeydd yr Awdurdod Tân (Atodiad C);
 - (iv) y Datganiad Darpariaeth Isafswm Refeniw (Atodiad D);
 - (v) manylion Gwariant Cyfalaf (Atodiad E).
- 7 Dylai'r Pwyllgor nodi bod y strategaethau yn yr adroddiad wedi eu paratoi gan ddefnyddio canllawiau gan Sector, sef ymgynghorwyr Rheoli'r Trysorlys a ddefnyddir gan Gyngor Bwrdeistref Sirol Conwy sydd a chyfrifoldeb am swyddogaeth Trysorlys y Gwasanaeth Tân ac Achub.

ASESIAD O EFFAITH CYNNYDD YN Y CYFRADDAU LLOG

- 8 Mae'r gyllideb ar gyfer cyfraddau llog 2013/14 yn cynnwys targedau ychwanegol wrth gefn rhag ofn y bydd cyfraddau llog yn codi. Mae'r amcangyfrif yn cynnwys benthyciadau newydd ar 2.5%, ac mae'n caniatáu ar gyfer cynnydd o 0.75% ar

fenthyciadau tymor byr. Oherwydd y cyfraddau llog cyfredol ar ôl israddio graddiad A driphlyg y DU, mae'r gyllideb yn ddigon i gwrdd â'r ad-daliadau llog ar ddyledion cyfredol a benthyciadau newydd. Fodd bynnag, os na fydd unrhyw arwydd o adferiad yn economi'r DU, gallai'r sefyllfa yn nes ymlaen yn y flwyddyn olygu bod y DU yn cael ei gweld yn opsiwn fwy peryglus ar gyfer buddsoddiadau a gallai'r cyfraddau llog godi. Petai'r cyfraddau llog yn codi 1% byddai angen £100k yn rhagor o gyllideb ar gyfer 2013/14.

- 9 Ar hyn o bryd mae'r Awdurdod yn meddu ar Gronfa Gyffredinol ar gyfer rhwymedigaethau wrth gefn, ac mae digon o arian yn y gronfa hon i ymorol am unrhyw gostau ychwanegol a allai ddigwydd yn ystod 2013/14. Argymhellir trosglwyddo £100k o'r gronfa hon i gronfa wedi ei chlustnodi yn benodol i ymorol am gynnydd posibl yn y cyfraddau llog.

ARGYMHELLION

- 10 Argymhellir bod yr Aelodau'n cymeradwyo pob un o'r pedwar elfen allweddol sydd yn yr adroddiadau hyn, a chymeradwyo trosglwyddo arian:
- (i) Dangosyddion Darbodus sydd yn Atodiad A;
 - (ii) Strategaeth Rheoli'r Trysorlys ar gyfer 2013/14 sydd yn Atodiad B;
 - (iii) Strategaeth Fuddsoddi sydd yn Atodiad C;
 - (iv) Polisi Darpariaeth Isafswm Refeniw sydd yn Atodiad D;
 - (v) Trosglwyddo £100k o'r Gronfa Gyffredinol i Gronfa Log.

DANGOSYDDION DARBODUS A BUDDSODDI CYFALAF**1. CYFLWYNIAD**

- 1.1 Yn ôl Deddf Llywodraeth Leol 2003 mae'n ofynnol i'r Awdurdod fabwysiadu Cod Darbodus CIPFA a pharatoi dangosyddion darbodus. Mae pob dangosydd naill ai'n crynhoi'r gweithgaredd cyfalaf disgwylidig neu'n gosod terfynau ar y gweithgaredd hwnnw, ac mae'n adlewyrchu canlyniad system arfarnu cyfalaf yr Awdurdod. Mae'r adroddiad hwn yn cyflwyno'r wybodaeth ddiweddaraf am y dangosyddion cymeradwy presennol ac mae'n cyflwyno dangosyddion newydd ar gyfer 2015/16. Cyhoeddwyd cod diwygiedig yn 2009 ac mae'r adroddiad hwn yn cydymffurfio gyda'r gofynion newydd sy'n gofyn i'r adroddiad hwn gael ei graffu fwy gan y rhai hynny sydd yng ngofal trefn lywodraethol - y Pwyllgor Archwilio sydd â'r cyfrifoldeb ar gyfer yr Awdurdod Tân ac Achub.
- 1.2 Cymeradwywyd y Rhaglen Gyfalaf ar gyfer 2013/14 gan yr Awdurdod Tân .yn Rhagfyr 2012 ac mae'r dangosyddion hyn yn cefnogi'r rhaglen honno. Mae rhyddid gan yr Awdurdod dros wariant cyfalaf cyn belled â'i fod yn ddarbodus, fforddiadwy a chynaliadwy. Er mwyn dangos ei fod yn gweithio o fewn y terfynau hyn rhaid i'r Pwyllgor Archwilio gymeradwyo, adolygu a monitro ystod sylfaenol o Ddangosyddion Darbodus o leiaf ar gyfer y tair blynedd sydd i ddod.

2. Y CYNLLUNIAU GWARIANT CYFALAF

- 2.1 Isod, crynhoir cynlluniau gwariant cyfalaf yr Awdurdod ac mae hyn yn ffurfio'r cyntaf o'r dangosyddion darbodus i'w cymeradwyo gan yr Aelodau. Mae'r holl wariant cyfalaf yn y flaenraglen ar hyn o bryd heb ei gynnal a rhaid ei ariannu o adnoddau'r Awdurdod ei hun..
- 2.2 Fodd bynnag, mae'n bosibl y bydd y Llywodraeth yn penderfynu gosod terfynau ar wariant cyfalaf heb ei gynnal drwy gyflwyno mesurau rheoli ar sail hirdymor ar holl gynlluniau Awdurdodau Lleol neu, pe bai asesiad gan Lywodraeth Ganol yn nodi bod cynlluniau lleol yn anfforddiadwy mewn Awdurdod penodol, gallai weithredu rheolaeth leol i gyfyngu ar ei gynlluniau gwariant cyfalaf. Ni weithredwyd unrhyw fesurau rheoli o'r fath yn ystod 2012/13, ac ar hyn o bryd nid yw'r sefyllfa ar gyfer 2014/15 yn glir.

	2011/12 Gwirioneddol £'000	2012/13 Diwygiedig £'000	2013/14 Amcangyfrif £'000	2014/15 Amcangyfrif £'000	2015/16 Amcangyfrif £'000
Gwariant cyfalaf	4,490	4,366	7,616	6,106	3,045
Ariannwyd gan:					
Derbyniadau cyfalaf	-21	0	0	-1,000	0
Grantiau cyfalaf	-94	0	0	0	0
Refeniw	0	0	0	0	0
Angen ariannol net am y flwyddyn	4,375	4,366	7,616	5,106	3,045

3. Angen yr Awdurdod o ran Benthycia (Gofyniad Cyllido Cyfalaf)

- 3.1 Yr ail ddangosydd darbodus yw Gofyniad Cyllido Cyfalaf yr Awdurdod (CFR). Yn syml, y CFR yw cyfanswm y gwariant cyfalaf nad yw wedi ei dalu eto o'r adnoddau referniw na chyfalaf. Yn y bôn, dyma fesur o angen yr Awdurdod yn sylfaenol o ran benthycia. Bydd y gwariant cyfalaf uchod na thalwyd amdano ar unwaith yn cynyddu'r CFR. Gofynnir i'r Aelodau gymeradwy rhagamcanion y CFR fel isod:

	2011/12 Gwirioneddol £'000	2012/13 Diwygiedig £'000	2013/14 Amcangyfrif £'000	2014/15 Amcangyfrif £'000	2015/16 Amcangyfrif £'000
Gofyniad Cyllid Cyfalaf (CFR)					
CFR Agoriadol	19,753	22,325	24,703	30,099	32,562
CFR Cloi	22,325	24,703	30,099	32,562	32,684
Symudiad yn y CFR	2,572	2,378	5,396	2,463	122

Symudiad yn y CFR a gynrychiolir gan					
Yr angen cyllido net ar gyfer y flwyddyn (uchod)	4,375	4,366	7,616	5,106	3,045
Llai MRP/VRP	-1,803	-1,988	-2,220	-2,643	-2,923
Symudiad yn y CFR	2,572	2,378	5,396	2,463	122

- 3.2 Mae'n ofynnol i'r Awdurdod dalu elfen o wariant cyfalaf cronedig y Gronfa Gyffredinol bob blwyddyn drwy dâl referniw (Darpariaeth Isafswm Referniw - MRP), er fe ganiateir iddo hefyd wneud taliadau gwirfoddol ychwanegol (VRP).
- 3.3 Dangosir effaith ddisgwyliedig y penderfyniadau gwariant cyfalaf uchod ar sefyllfa'r Awdurdod o ran dyled a buddsoddi yn Strategaeth y Trysorlys.

4. DANGOSYDDION DARBODUS FFORDDIADWYEDD

- 4.1 Mae'r adrannau blaenorol yn ymdrin â dangosyddion darbodus cyfalaf cyffredinol a rheolaeth benthycia, ond o fewn y fframwaith hwn mae'n rhaid i ddangosyddion darbodus asesu fforddiadwyedd y cynlluniau buddsoddi cyfalaf. Mae'r rhain yn rhoi syniad o effaith cynlluniau buddsoddi cyfalaf ar sefyllfa ariannol gyffredinol yr Awdurdod. Gofynnir i'r Aelodau gymeradwyo'r dangosyddion canlynol:
- 4.2 **Ffigurau gwirioneddol ac Amcangyfrifon o gymhareb costau ariannu i'r llif referniw net** - Mae'r dangosydd hwn yn nodi'r duedd yng nghost cyfalaf (costau benthycia a chostau ymrwymadau eraill yn yr hirdymor yn net o incwm buddsoddi) yn erbyn y llif referniw net. Mae amcangyfrifon costau ariannu'n cynnwys ymrwymadau presennol a'r Rhaglen Gyfalaf a gymeradwywyd gan yr Aelodau ym mis Rhagfyr.

	2011/12 Gwirioneddol %	2012/13 Diwygiedig %	2013/14 Amcangyfrif %	2014/15 Amcangyfrif %	2015/16 Amcangyfrif %
Cymhareb	7.24	7.80	8.73	10.27	11.18

4.3 **Amcangyfrifon o effaith gynyddol penderfyniadau buddsoddi cyfalaf ar y cyfraniadau gan yr Awdurdodau Cyfansoddol** – Mae'r dangosydd hwn yn nodi'r costau referniw sy'n gysylltiedig â'r rhaglen gyfalaf tair blynedd arfaethedig a argymhellir yn yr adroddiad ar y gyllideb.

	Cyllideb Arfaethedig 2013/14 £'000	Cyllideb Arfaethedig 2014/15 £'000	Cyllideb Arfaethedig 2015/16 £'000
Cynnydd o ran cyfraniadau	114	880	1,484

Strategaeth Rheoli'r Trysorlys ar gyfer 2013/14 - 2015/16**1. Cyflwyniad**

- 1.1 Mae'r gwasanaeth rheoli'r trysorlys yn rhan bwysig o'r ffordd y mae materion yr Awdurdod yn cael eu rheoli'n ariannol yn gyffredinol. Mae'r dangosyddion darbodus yn Atodiad A yn ystyried a yw'r penderfyniadau a wneir ynghylch gwariant cyfalaf yn fforddiadwy, a beth yw eu heffaith, ac maent yn nodi fframwaith gyfalaf cyffredinol yr Awdurdod. Mae strategaeth y trysorlys yn ystyried a yw'r penderfyniadau hyn yn cael eu hariannu'n effeithiol ai peidio. Gyda'i gilydd maent yn rhan o'r broses sy'n sicrhau bod yr Awdurdod yn cwrdd â'r gofyn am gyllideb gytbwys o dan y Ddeddf Cyllid Llywodraeth Leol 1992. Mae dangosyddion darbodus sy'n benodol i'r trysorlys wedi'u cynnwys yn y strategaeth hon, y mae angen eu cymeradwyo
- 1.2 Mae gweithgareddau trysorlys yr Awdurdod yn cael eu rheoli'n llym gan ofynion statudol a chod ymarfer proffesiynol (Cod Ymarfer CIPFA ar Reoli'r Trysorlys). Mabwysiadodd yr Awdurdod God Ymarfer CIPFA ar Reoli'r Trysorlys a Datganiad Polisi Rheoli'r Trysorlys ar 15 Rhagfyr 2003. Mae hyn yn bodloni gofynion y cyntaf o Ddangosyddion Darbodus y Trysorlys. Cafodd polisi diwygiedig ei gyhoeddi yn Ebrill 2010, ac mae'r adroddiad hwn yn seiliedig ar y polisi newydd.
- 1.3 Yn ôl y Cod rhaid cyflwyno strategaeth flynyddol i'r Awdurdod yn amlinellu gweithgaredd disgwylidig y trysorlys am y 3 blynedd i ddod. Cyflwynir adroddiad monitro canol blwyddyn, ac ar ddiwedd blwyddyn darperir adroddiad yn nodi'r gweithgarwch gwirioneddol yn y flwyddyn
- 1.4 Un o ofynion allweddol yr adroddiad hwn yw egluro'r risgiau yn ogystal â rheolaeth o'r risgiau sy'n gysylltiedig â gwasanaeth y trysorlys. Bydd yr adroddiad o'r strategaeth yn ymdrin â'r meysydd canlynol:
- (i) Dyled yr Awdurdod a'i ragamcanion o ran buddsoddi;
 - (ii) Amcangyfrifon yr Awdurdod a therfynau ar lefelau dyled yn y dyfodol;
 - (ii) Y newidiadau a ddisgwylir mewn cyfraddau llog;
 - (iii) Strategaeth fenthycy'r Awdurdod;
 - (iv) Fframwaith fuddsoddi, gwrth bartïon a hylifedd ariannol yr Awdurdod;
 - (vi) Dangosyddion darbodus y trysorlys.

2. RHAGAMCANION O RAN DYLED A BUDDSODDI 2012/13 – 2015/16**2.1 Dyma'r sefyllfa bresennol ar 9 Ionawr 2013:**

Bwrdd Benthyciadau Gwaith Cyhoeddus	- £13,797,169	Cyfradd Sefydlog
	- £2,274,000	Cyfradd Newidiol
Awdurdodau Lleol Eraill	- £7,000,000	Cyfradd Sefydlog
Buddsoddiadau - £3,660,000		

- 2.2 Mae'r gofyniad benthycy'n cynnwys y newidiadau a ddisgwylir yn y CFR, ac unrhyw ad-daliadau ar ddyledion sydd angen eu hail-ariannu. Yn y tabl isod dangosir yr effaith ar sefyllfa'r trysorlys dros y tair blynedd nesaf. Mae hefyd yn tynnu sylw at y newid a ddisgwylir mewn balansau buddsoddi.

£'000	2012/13 Diwygiedi g	2013/14 Amcangyfrif	2014/15 Amcangyfrif	2015/16 Amcangyfri f
Dyled Allanol				
Dyled ar 1 Ebrill	20,724	24,703	30,099	32,562
Newid yn y CFR	2,378	5,396	2,463	122
Ail-ariannu dyledion sy'n aeddfedu	5,774	11,000	11,000	7,000
Addasiad ar gyfer blynyddoedd cynt/tan-fenthycy	1,601	0	0	0
Dyled ar 31 Mawrth	24,703	30,099	32,562	32,684
Newid blynyddol mewn dyled	3,979	5,396	2,463	122
Buddsoddiadau				
Cyfanswm buddsoddiadau ar 31 Mawrth	2,000	2,000	1,500	1,000
Newid o ran buddsoddiadau	-240	0	-500	-500

3. TERFYNAU I WEITHGAREDD BENTHYCA

- 3.1 O fewn y dangosyddion darbodus mae nifer o ddangosyddion allweddol i sicrhau bod yr Awdurdod yn gweithredu o fewn y terfynau penodol hyn.
- 3.2 Ar gyfer y cyntaf o'r rhain, mae angen i'r Awdurdod sicrhau nad yw cyfanswm ei fenthyciadau, net o unrhyw fuddsoddiadau, ac eithrio yn y tymor byr, yn uwch na chyfanswm y CFR yn y flwyddyn flaenorol ynghyd ag amcangyfrifon o unrhyw CFR ychwanegol ar gyfer 2013/14 a'r ddwy flwyddyn ariannol ganlynol. Mae hyn yn rhoi rhywfaint o hyblygrwydd ar gyfer benthycy cynnar cyfyngedig ar gyfer y dyfodol, ond mae'n sicrhau nad yw benthycy'n digwydd i bwrpas refeniw.

	2012/13 Diwygiedig £'000	2013/14 Amcangyfrif £'000	2014/15 Amcangyfrif £'000	2015/16 Amcangyfrif £'000
Dyled ar 1 Ebrill	20,724	24,703	30,099	32,562
Newid disgwylidig mewn Dyled	3,979	5,396	2,463	122
Ymrwymadau Tymor Hir eraill	0	0	0	0
Dyled Gros ar 31 Mawrth	24,703	30,099	32,562	32,684
CFR	24,703	30,099	32,562	32,684

- 3.3 Yn ôl adroddiad y Trysorydd mae'r Awdurdod wedi cydymffurfio â'r dangosydd darbodus hwn yn y flwyddyn gyfredol ac nid yw'n rhagweld unrhyw anawsterau ar gyfer y dyfodol. Mae'r farn hon yn cymryd i ystyriaeth ymrwymadau presennol, cynlluniau presennol, a'r cynigion yn adroddiad y gyllideb.
- 3.4 **Y Terfyn Awdurdodedig** – mae hwn yn cynrychioli terfyn uwchlaw'r hyn a waherddir o ran dyled allanol ac mae angen i'r terfyn hwn gael ei bennu neu ei ddiwygio gan yr Awdurdod Tân. Mae'n adlewyrchu lefel dyled allanol, y gellid ei fforddio yn y tymor byr, er nad yw hynny'n ddymunol, ond nad yw'n gynaliadwy yn y tymor hir. Dyma'r terfyn statudol a bennir o dan adran 3 (1) o Ddeddf Llywodraeth Leol 2003.
- 3.5 **Y Ffin Weithredol** - mae'r dangosydd hwn yn seiliedig ar y ddyled allanol debygol yn ystod y flwyddyn; nid terfyn mohono. Gallai dyled allanol wirioneddol amrywio o gwmpas y ffin hon am gyfnodau byr yn ystod y flwyddyn. Dylai weithredu fel dangosydd monitro i sicrhau nad eir yn uwch na'r terfyn awdurdodedig.
- 3.6 Gofynnir i'r Aelodau gymeradwyo'r terfyn awdurdodedig canlynol a'r ffin weithredol:

	2012/13 Diwygiedig £'000	2013/14 Amcangyfrif £'000	2014/15 Amcangyfrif £'000	2015/16 Amcangyfrif £'000
Terfyn Awdurdodedig	26,703	32,099	34,562	34,684
Ffin Weithredol	24,703	30,099	32,562	32,684

4. Y CEFNDIR ECONOMAIDD A'R NEWID DISGWYLIEDIG MEWN CYFRADDAU LLOG

- 4.1 Gellir cysylltu'r newid mewn cyfraddau llog gyda gweithgaredd economaidd y prif economïau ac i amcangyfrif y newid mewn cyfraddau bydd economegwyr yn edrych ar amodau presennol ac yn amcangyfrif twf economaidd yn y dyfodol i ragfynegi'r newidiadau mewn cyfraddau. Oherwydd yr amodau presennol mae Sector yn credu mai'r tueddiad yn yr hirdymor yw y bydd cyfraddau'r Bwrdd Benthyciadau Gwaith Cyhoeddus yn codi ac y bydd cyfradd y banc yn aros ar y lefel bresennol tan 2015. Y cyngor presennol gan ein Hymgynghorwyr Trysorlys yw gohirio unrhyw weithgarwch benthycy sy'n ymwneud â chyfraddau llog sefydlog a defnyddio cronfeydd wrth gefn a balansau i ariannu dyled benthycy. Fodd bynnag, os bydd angen benthycy, dylai unrhyw ddyled newydd fod yn hwy na phum mlynedd oherwydd proffil aeddfedu presennol y portffolio dyledion a'r angen i liniaru rhag y risg o newidiadau posibl i gyfraddau llog. Isod, ceir amlinelliad cryno o'r rhagolygon cyfredol ar gyfer yr economi, a'r newid disgwyliedig mewn cyfraddau llog.

- 4.2 Mae argyfwng dyled ardal yr Ewro wedi parhau i daflu cwmwl dros economi'r byd, ac mae wedi dirwasgu twf yn y rhan fwyaf o wledydd. Mae'r DU wedi bod yn ddirwasgedig, gyda thwf gwan iawn neu dwf negyddol yn bennaf oherwydd masnachu gwan o fewn ardal yr Ewro. Nid yw derbyniadau treth wedi codi cyfuwch â thaliadau lles ychwanegol, ac mae codiadau cyflog wedi bod yn llawer is na chwyddiant, a fu rhwng 2% a 3%. Mae'r ffactorau hyn wedi cyfrannu at y ffaith fod yr economi wedi gwastatáu a bod credyd wedi parhau'n brin.
- 4.3 Mae'r DU yn parhau i ddal graddiad sofran A driphlyg, sy'n cael ei adolygu'n rheolaidd gan yr asiantaethau graddio credyd, gallai twf isel neu negyddol yn yr economi weld y graddiad yn newid gyda cholli hyder yng ngallu'r Llywodraeth i droi'r economi. Mae'r sefyllfa bresennol o ran yr A driphlyg wedi sicrhau bod Llywodraeth y DU yn gallu ei ariannu ei hun ar lefelau sy'n hanesyddol isel, a chyda statws fel hafan ddiogel rhag dyled Ardal yr Ewro, mae hefyd yn gallu denu buddsoddiad allanol gan arwain at lai o bwysau ar gyfraddau. Gallai newidiadau i'r graddiadau weld cynnydd mewn cyfraddau llog wrth i'r DU gael ei gweld yn opsiwn â mwy o risg i fuddsoddiadau.
- 4.4 Tybir bod y tueddiad mwy tymor hir am gynnyrch gilt ac i gyfraddau'r Bwrdd Benthyciadau Gwaith Cyhoeddus godi oherwydd bod nifer fawr o giltiau wedi eu rhoi yn y wlad hon a nifer fawr o giltiau wedi eu rhoi mewn gwledydd eraill yn y gorllewin. Oherwydd mai gwan yw'r rhagolygon o dwf economaidd, mae'r gobraith am unrhyw newid yn y cyfraddau llog cyn 2015 yn fach iawn. Mae posib y bydd yn rhaid aros mwy am unrhyw godiad yng Nghyfraddau'r Banciau os mai siom fydd y twf.

	Cyfradd Sylfaenol	Gilt 5 Mlynedd	Gilt 25 mlynedd	Gilt 50 mlynedd
2012/13	0.5%	1.5%	3.8%	4.0%
2013/14	0.5%	1.6%	3.8%	4.0%
2014/15	0.5%	2.0%	4.1%	4.25%
2015/16	0.8%	2.2%	4.3%	4.5%

5. STRATEGAETH FENTHYCA 2012/13 – 2015/16

- 5.1 Mae'r ansicrwydd cynyddol ynghylch cyfraddau llog y dyfodol a gwendid partïon i gontract yn cynyddu'r risgiau sydd yn gysylltiedig â gweithgaredd y trysorlys. O ganlyniad bydd yr Awdurdod yn bwylllog o ran strategaeth y trysorlys.
- 5.2 Mae risg y bydd cyfraddau llog sefydlog tymor hir yn uwch dros y tymor canolig, a disgwylir i gyfraddau tymor byr aros fel y maent yn y tymor byr. Bydd y Trysorydd, o dan bwerau wedi'u dirprwyo iddo, yn benthycia ar y ffurf fwyaf priodol yn dibynnu ar y cyfraddau llog sy'n debygol o fod ar gael ar y pryd, gan gymryd i ystyriaeth y risgiau a ddangosir yn y rhagolygon uchod. Mae'n debygol y gallai cyfraddau sefydlog tymor byr gynnig cyfleoedd cost isel yn y tymor byr/canolig. Fodd bynnag, fel y dangosir uchod (paragraff 4.1) mae Sector wedi cynghori y dylai unrhyw fenthycia newydd fod am gyfnod hirach na phum mlynedd oherwydd strwythur aeddfedu'r portffolio presennol.

- 5.3 Mae'r Bwrdd Benthycia Gwaith Cyhoeddus wedi strwythuro ei drefniadau benthycia fel bod ailstrwythuro dyled yn anodd, fodd bynnag gyda'r tebygolrwydd y bydd cyfraddau tymor hir yn codi, mae'n debygol bydd unrhyw ailstrwythuro dyled posib yn canolbwyntio ar newid o gyfraddau tymor hir i ddyled tymor byr rhatach, er y bydd y Trysorydd ac ymgynghorwyr y trysorlys yn monitro'r cyfraddau ar y pryd am unrhyw gyfleoedd yn ystod y flwyddyn.
- 5.4 Hefyd bydd yr opsiwn o ohirio benthycia a lleihau balansau buddsoddi yn cael ei ystyried. Bydd hyn yn lleihau risg bartïon i gontract, ac yn gwrthsefyll y gostyngiad disgwylidig mewn adenillion ar fuddsoddiadau. Dylid gwerthfawrogi y bydd rhaid i'r Awdurdod fenthycia yn y dyfodol i ariannu'r rhaglen cyfalaf.

6. FFRAMWAITH BUDDSODDI, PARTÏON I GONTRACT A HYLIFEDD ARIANNOL

- 6.1 Bydd pob buddsoddiad yn cael ei wneud fel adneuon arian i fanciau, cymdeithasau adeiladu ac awdurdodau lleol. Bydd rhai benthyciadau'n digwydd drwy un o nifer o gwmnïau brocer a ddefnyddir gan Gonwy a bydd eraill yn uniongyrchol gyda'r sefydliad. Ni fydd mwyafrif y buddsoddiadau'n hirach na 364 diwrnod a byddant yn unol â rhagolygon diweddaraf y farchnad.
- 6.2 Bydd y Trysorydd yn cadw rhestr o bartïon i gontract gan gydymffurfio gyda'r meini prawf canlynol:-

Banciau £5 miliwn o derfyn

Pob banc yn y DU a'u his-fanciau sydd â graddiadau da (Fitch neu gyfatebol).
Diffinnir hyn ar hyn o bryd fel

tymor byr	F1
tymor hir	A
Graddiad Hyfywedd	bbb
Cefnogaeth	3

Bydd Banciau y mae eu graddiadau'n gostwng yn is na'r rhai yn y tabl uchod yn cael eu defnyddio os yw adnau cyfansawdd yn cael eu diogelu gan warant y llywodraeth.

Llywodraeth Ganolog £5 miliwn o derfyn

Swyddfa rheoli dyled

Awdurdodau Lleol £2 miliwn o derfyn

Pob un heblaw am y rhai sy'n agored i gyfyngiad treth cyngor a praeseptau o dan Ran 1 o Ddeddf Cyllid Llywodraeth Leol 1992.

Cymdeithasau Adeiladu, £2 miliwn o derfyn

Cymdeithasau Adeiladu wedi eu graddio (fel gyda'r sector fancio).

Cymdeithasau Adeiladu (Asedau £1 biliwn o asedau) –£2m /9mis o derfyn

Cymdeithasau adeiladu heb eu graddio ond gydag asedau gwerth £1 biliwn neu fwy.

6.3 Mae'r meini prawf a nodir uchod ar gyfer dewis partïon i gontract yn cynnig agwedd gadarn i fuddsoddi a'u nod yw lleihau'r risgiau ariannol i'r Awdurdod yn sgil buddsoddi arian ar y farchnad arian. Mae partïon i gontract yn cael eu monitro'n agos i sicrhau bod sefydliadau ar y rhestr partïon i gontract yn cwrdd â'r amodau uchod a bydd staff y trysorlys yn addasu gweithgareddau ar fyr rybudd i ddiogelu sefyllfa'r Awdurdod. Mae'r rheolaethau sydd yn y fframwaith yn agored i newid yn ôl amodau'r farchnad. Ar hyn o bryd, dim ond am dri mis ar y mwyaf y gwneir buddsoddiadau, dyna gyngor Sector, sef ein Hymgynghorwyr Trysorlys.

7. DANGOSYDDION PERFFORMIAD Y TRYSORLYS

7.1 Mae tri dangosydd darbodus arall sy'n berthnasol i'r trysorlys. Eu pwrpas yw sicrhau bod gweithgaredd swyddogaeth y trysorlys o fewn rhai cyfyngiadau, a thrwy hynny reoli risg a lleihau effaith newidiadau niweidiol mewn cyfraddau llog. Er hynny, os bydd y mesurau hyn yn rhy gaeth byddant yn amharu ar y cyfleoedd i leihau costau.

7.2 Argymhellir bod yr Awdurdod yn gosod terfyn uchaf ac isaf ar gyfer strwythur aeddfedu ei fenthyciadau cyfradd sefydlog fel a ganlyn:

	Terfyn Uchaf	Terfyn Isaf
O dan 12 mis	45%	0%
12 mis ac o fewn 24 mis	45%	0%
24 mis ac o fewn 5 mlynedd	45%	0%
5 mlynedd ac o fewn 10 mlynedd	75%	0%
10 mlynedd a mwy	100%	0%

Mae'r terfyn uchaf ar gyfer safleoedd benthyca byrdymor, o dan 12 mis hyd at 5 mlynedd, wedi eu gostwng o 55% i 45% oherwydd yr ansicrwydd yn y marchnadoedd ynglŷn â chodiadau cyfraddau llog ac ar gyngor ein Hymgynghorwyr Trysorlys i ddefnyddio benthyca dros dro er mwyn lleadaenu'r risg.

7.3 Argymhellir bod yr Awdurdod yn cymeradwyo'r terfynau canlynol ar gyfraddau llo Sefydlog a Newidiol

	% Benthyca
Cyfradd Llog Sefydlog	55 – 100
Cyfradd Llog Newidiol	0 – 35

Y STRATEGAETH FUDDSODDI

1. Y RHAGOLYGN PRESENNOL

- 1.1 **Prif Amcanion** - Prif amcanion strategaeth fuddsoddi'r Awdurdod yw sicrhau yr ad-delir y prif fuddsoddiadau a llog ei fuddsoddiadau yn brydlon yn y lle cyntaf a sicrhau hylifedd ariannol yn ail - a'r trydydd amcan yw adenillion buddsoddi. Mae un risg gyffredinol i'r hinsawdd buddsoddi bresennol, sef risg diogelwch partïon i gontract. O ganlyniad i'r pryderon sylfaenol hyn mae swyddogion yn gweithredu strategaeth fuddsoddi weithredol sy'n tynhau'r mesurau rheoli sydd eisoes yn eu lle yn y strategaeth fuddsoddi a gymeradwywyd.
- 1.2 Mae disgwyliadau ar gyfraddau llog tymor byr, y seilir penderfyniadau buddsoddi arnynt, yn dangos ei bod yn debygol y bydd y gyfradd llog bresennol o 0.5% yn parhau i mewn i 2015. Mae penderfyniadau buddsoddi'r Awdurdod yn seiliedig ar gymharu'r cynnydd yng nghyfraddau'r farchnad yn erbyn rhagolygon y Awdurdod ei hun a'i ymgynghorwyr.
- 1.3 Mae anhawster gweithredol clir yn deillio o amodau presennol y farchnad. Yn ddelfrydol byddai buddsoddiadau'n cael eu buddsoddi am gyfnod hirach i sicrhau gwell adenillion, ond mae ansicrwydd ynghylch statws credyd partïon i gontract yn awgrymu y byddai cyfnodau byrrach yn rhoi gwell diogelwch.
- 1.4 Mae'r arian sydd ar gael ar gyfer buddsoddiadau craidd ar hyn o bryd tua £2 filiwn, ac mae codi o arian sydd mewn cronfeydd wrth gefn a'r balans sy'n weddill o'r Grant Atodol pensiynau.

2. CANLLAWIAU BUDDSODDI CYNULLIAD CENEDLAETHOL CYMRU

- 2.1 Cyhoeddodd Cynulliad Cenedlaethol Cymru Ganllawiau Buddsoddi ym Mawrth 2004, a dyma sail strwythur polisi'r Awdurdod, sydd isod.
- 2.2 Prif fwriad y Canllawiau yw cynnal y gofyniad presennol i Awdurdodau fuddsoddi'n ddarvoudus, a bod blaenoriaeth yn cael ei rhoi i ddiogelwch a hylifedd ariannol cyn arenillion. Er mwyn hwyluso'r nod hwn, yn ôl y canllawiau mae'n ofynnol i'r Awdurdod ystyried cyhoeddiad CIPFA, sef "Treasury Management in the Public Services: Code of Practice and Cross-Sectoral Guidance Notes". Mabwysiadodd yr Awdurdod y Cod ar 15 Rhagfyr 2003 a bydd yn rhoi ei egwyddorion ar waith yn ei holl weithgaredd buddsoddi. Yn unol â'r Cod, mae'r Trysorydd wedi paratoi ei arferion rheoli trysorlys, TMP 1(5) sy'n cynnwys polisi buddsoddi partïon i gontract sydd angen ei gymeradwyo bob blwyddyn.

2.3 Strategaeth Fuddsoddi Flynyddol – Offerynnau Cymeradwy

Prif ofynion y Cod a'r canllawiau buddsoddi yw sefydlu strategaeth fuddsoddi flynyddol fel rhan o'i strategaeth rheoli'r trysorlys flynyddol ar gyfer y flwyddyn ddilynol, yn cynnwys nodi a chymeradwyo'r canlynol:

- (i) Canllawiau'r strategaeth ar gyfer gwneud penderfyniadau ar fuddsoddiadau, yn arbennig buddsoddiadau amhenodol.
- (ii) Yr egwyddorion i'w defnyddio i bennu uchafswm cyfnodau ar gyfer ymrwymo cronfeydd.
- (iii) Buddsoddiadau penodol y bydd yr Awdurdod yn eu defnyddio. Buddsoddiadau hylifedd uchel a diogelwch uchel yw'r rhain mewn sterling, gydag aeddfedrwydd o ddim mwy na blwyddyn.
- (iv) Buddsoddiadau amhenodol, yn nodi'r oblygiadau risg uwch, yn nodi'r mathau cyffredinol o fuddsoddiad y gellir eu defnyddio a therfyn ar faint o wahanol gategoriâu yn gyffredinol y gellir eu dal ar unrhyw adeg.

2.4 Polisi buddsoddi arfaethedig yr Awdurdod yw:

- (i) Canllawiau Strategaeth –
Amlinellir prif ganllawiau'r strategaeth uchod gyda'r pwyslais ar ddiogelwch a hylifedd ariannol.
- (ii) Cyfnodau Buddsoddi –
Polisi'r Awdurdod yw benthycu cronfeydd am uchafswm o 364 diwrnod.
- (iii) Buddsoddiadau penodol - Buddsoddiadau sterling yw'r rhain ag aeddfedrwydd o ddim mwy na blwyddyn. Mae'r rhain yn asedau risg isel lle y mae'r posibilrwydd o golli'r prif incwm neu incwm buddsoddi'n fach. Byddai'r rhain yn cynnwys buddsoddiadau gyda:
 - Swyddfa Rheoli Dyled y Trysorlys
 - Awdurdodau Lleol Eraill (heblaw am rai â threth wedi'i gapio)
 - Pob Banc a Chymdeithas Adeiladu yn y DU gyda graddiad credyd uchel
- (iii) Buddsoddiadau Amhenodol –
Buddsoddiadau amhenodol yw unrhyw fath arall o fuddsoddiad (h.y. heb ei ddiffinio fel un Penodol uchod). Mae hyn yn cynnwys Cymdeithasau Adeiladu heb unrhyw raddiad, a benthyciadau am fwy na 364 diwrnod. Pennwyd terfyn o £3m ar gyfer buddsoddiadau "amhenodol".

Datganiad Darpariaeth Isafswm Refeniw

Cefndir

1. Y Gofyniad o ran Cyllid Cyfalaf (CFR) yn syml, yw'r gwariant cyfalaf sy'n ddyledus, sydd heb ei dalu o naill ai adnoddau refeniw na chyfalaf ac yn y bôn dyma fesur o angen yr Awdurdod yn sylfaenol o ran benthyca. Mae gofyn i'r Awdurdod dalu elfen o'i wariant cyfalaf bob blwyddyn drwy dynnu o'r cyfrif refeniw (y Ddarpariaeth Isafswm Refeniw) er ei fod yn cael cymryd taliadau gwirfoddol ychwanegol hefyd.
2. Mae Rheoliadau wedi eu cyflwyno sy'n gosod rheidrwydd ar yr Awdurdod Tân i gymeradwyo Datganiad Darpariaeth Isafswm Refeniw cyn dechrau bob blwyddyn.

Polisi Darpariaeth Isafswm Refeniw

3. Argymhellir bod yr Aelodau'n cymeradwyo'r Polisi Darpariaeth Isafswm Refeniw a ganlyn:

Ar gyfer gwariant cyfalaf a wariwyd cyn 1 Ebrill 2013 ac unrhyw wariant ar ôl hynny, polisi'r Ddarpariaeth Isafswm Refeniw fydd ad-dalu

- 4% o'r balans sy'n ddyledus o wariant cyfalaf a wariwyd ar Dir ac Adeiladau
- ac ar gyfer Cerbydau, Peiriannau, Offer ac Isadeiledd, bydd y Ddarpariaeth Isafswm Refeniw yn seiliedig ar amcangyfrif o oes yr asedau.

4. Mae'r polisi uchod yn unol â'r Rheoliadau, ac mae'n dilyn yr arfer a weithredwyd gan yr Awdurdod Tân ers sawl blwyddyn. Gosodwyd y gyllideb ar gyfer 2013/14, a gymeradwywyd gan yr Aelodau ym mis Rhagfyr 2012, drwy ddefnyddio'r arferion uchod.

GWARIANT CYFALAF 2013/14 i 2015/16

Penawdau Pynciol	Arfaethedig 2013/2014 £	Rhagolygon 2014/2015 £	Rhagolygon 2015/2016 £
ADEILADAU			
Mân Waith Adeiladu	100,000	100,000	100,000
Gwaith cynnal a chadw wedi'i gynllunio	700,000	700,000	750,000
Ailfodelu Glannau Dyfrdwy	0	2,750,000	0
Ailfodelu Wrecsam	3,900,000	0	0
Adleoli Swyddfeydd Conwy	0	100,000	0
Dymchwel Archif Caernarfon	0	0	50,000
CYFANSWM ADEILADAU	4,700,000	3,650,000	900,000
TRAFNIDIAETH			
Tendrau Dŵr	1,225,000	1,272,000	1,275,000
Uned Erial	510,000	0	0
Cerbydau Ysgafn	292,000	379,850	328,000
Cerbydau ac Uwchraddio Eraill	90,000	430,000	200,000
CYFANSWM TRAFNIDIAETH	2,117,000	2,081,850	1,803,000
CYFLENWADAU			
Offer TG ac Arall	799,000	374,000	342,000
CYFANSWM CYFLENWADAU	799,000	374,000	342,000
CYFANSWM	7,616,000	6,105,850	3,045,000

1. Cafodd y Rhaglen Gyfalaf ar gyfer 2013/14 ei chymeradwyo gan yr Awdurdod Tân ac Achub ym mis Rhagfyr 2012, ac mae'r dangosyddion yn yr adroddiad hwn yn cefnogi'r rhaglen honno (gweler Atodiad A). Mae rhyddid gan yr Awdurdod dros wariant cyfalaf cyhyd â bod hynny'n ddarbodus, yn fforddiadwy ac yn gynaliadwy. Er mwyn dangos ei fod yn gweithio o fewn y terfynau hyn, rhaid i'r Pwyllgor Archwilio gymeradwyo, diwygio a monitro amrediad sylfaenol o leiaf o Ddangosyddion Darbodus am y tair blynedd sydd i ddod, ac yn dilyn yr adolygiad hwn, argymhell cyflwyno rhagor o wybodaeth am y rhaglen i Aelodau'r Awdurdod Tân ac Achub.

2. Mynegodd y Pwyllgor Archwilio bryder ynghylch y cynnydd rhagamcanol sylweddol yn y gwariant cyfalaf rhwng 2013/14 a 2015/16. Mae'r cynnydd dros y blynyddoedd hyn yn bennaf o ganlyniad i ddau brosiect mawr, sef yr Orsaf Dân newydd arfaethedig ar gyfer Wreccsam, a gwaith ailfodelu Glannau Dyfrdwy.
3. Pan gafodd yr adran Ystadau ei huno gyda Heddlu Gogledd Cymru yn 2008/09, cynhaliwyd adolygiad o bortffolio eiddo'r Gwasanaeth Tân ac Achub, a sefydlwyd rhaglen dros gyfnod o 8 mlynedd a fyddai'n sicrhau bod yr holl adeiladau'n diwallu anghenion y gwasanaeth ac yn cydymffurfio â gofynion y Ddeddf Gwahaniaethu ar sail Anabledd. Amcangyfrifir y bydd y rhaglen wedi ei chwblhau erbyn 2014/15, ac wedi hynny dim ond gwaith cynnal a chadw fydd ei angen ar yr adeiladau. Yn dilyn cwblhau'r cynllun, bydd y gwariant ar gyfalaf yn llawer is na'r hyn a wariwyd yn y blynyddoedd a fu.
4. Mae gan yr Awdurdod hefyd raglen amnewid cerbydau, sy'n cael ei hariannu fel rhan o'r rhaglen gyfalaf. Mae'r rhaglen amnewid cerbydau yn sicrhau bod y cerbydau a'r peiriannau a ddefnyddir gan yr Awdurdod i ddarparu gwasanaethau yn addas i'r diben a bod yr amseriadau ar gyfer cael cerbydau newydd y rhai mwyaf cost-effeithiol o ystyried y costau atgyweirio sy'n gysylltiedig â chadw cerbydau hyn fel rhan o'r fflyd. Cyn cyflwyno Benthycia Darbodus, ariennid cerbydau drwy brydlesu a thelid amdanynt yn uniongyrchol o gyllidebau referniw, ond erbyn hyn mae'n fwy cost-effeithiol prynu cerbydau drwy'r rhaglen gyfalaf.
5. Gellir rhoi sicrwydd i'r Aelodau bod gan yr Awdurdod gynlluniau Rheoli Asedau i sicrhau bod yr asedau a ddefnyddir wrth gyflawni amcanion y gwasanaeth yn rhai cost-effeithiol ac y bydd gwariant ar y rhaglen gyfalaf yn gostwng yn sylweddol yn y blynyddoedd i ddod.